

Landbruks- og matdepartementet
postmottak@lmd.dep.no

Vår dato: 07.03.2019

Hørings svar NHO Reiseliv NOU 2018:11 – ny fjellov

NHO Reiseliv viser til at Statsallmenningenslovutvalget i NOU 2018:11 har foreslått en ny lov til erstatning for lov 6. juni 1975 om rettar og lunnende m.m i statsallmenningane og lov 19. juni 1992 om skogsdrift i statsallmenningene, og til Landbruks- og matdepartementet (LMD) ønske om synspunkter på forslagene i NOU 2018:11 Ny fjellov. Under finner dere høringssvaret fra NHO Reiseliv. Vi viser og til innvilget utsatt frist til 7.3.2019 fra seniorrådgiver Silje Trollstøl i LMD.

Statsallmenningene har mange steder stor betydning for reiseliv og turisme, og har også stor betydning for hoteller og liknende bedrifter som ligger i randsonen av disse. Opplevelser er selve drivkraften for reiselyst og helt avgjørende for hvor turister reiser, og om de kommer tilbake. Opplevelser gir merverdi til overnatting, restaurantbesøk, handel og transport. Våre tall viser at Opplevelsesbransjen er den av bransjene innen reiselivet som har hatt den høyeste omsetningsveksten i perioden 2004-2017, fra 8 milliarder kroner til 24 milliarder kroner. Det tilsvarer en vekst på 200 prosent, altså en tredobling. Dette har de klart gjennom å utvikle seg til å bli attraktive reisemål gjennom hele året, og reiselivsaktørene i denne bransjen har lyktes med å utvikle og selge unike opplevelser året rundt. Å sørge for gode rammebetingelser for denne næringen er derfor viktig for verdiskaping og sysselsetting i områdene som ligger i nærheten av statsallmenningene.

Reiselivet er svært viktig for kommunene. Nasjonalt bidrar reiselivet med 4,4 milliarder kroner i skatteinntekter til kommunene. Det er mer enn både prosessindustrien (3,5 milliarder) og sjømatnæringen (1,6 milliarder), viser rapporten «Reiselivsnæringens verdi», som Menon Economics har laget for NHO Reiseliv. Mange ordførere tror de lever av næringer som tradisjonell industri. Mange industribedrifter kjennetegnes av store overskudd, høy grad av automatisering, men gjerne få ansatte. Kommunene får ikke overskuddsskatten fra disse bedriftene – den går rett til staten. Det kommunene får, er skatten fra de som jobber i bedriftene. Det betyr at hvis en kommune vil ha flere og bedre skoler, eldreomsorg og barnehager, må de folkevalgte satse på næringer som har mange ansatte, som reiselivet. Et hotell eller campingplass med lite overskudd og mange ansatte kan være en viktigere inntektskilde for kommunen enn en bedrift med store overskudd og få ansatte.

De ordførerne som satser på reiseliv, vil få flere arbeidsplasser og økte inntekter til kommunekassa. Det fordrer selvsagt at lokale myndigheter legger til rette for en bærekraftig vekst som tar hensyn til natur, miljø og fastboende, men også at Norge har et lovverk som er fleksibelt nok slik at man kan legge til rette for reiselivet i både sentrale strøk og i distriktene.

NHO Reiseliv støtter derfor mindretallets innstilling til formålsparagraf § 1-1, som legger vekt på å fremme næringslivet i bygdene. Videre støtter NHO Reiseliv flertallet som mener

at "det dynamiske elementet i allmenningsretten skal opne for nye bruksmåtar der andre ikkje lenger er aktuelle."

Dagens fjellov § 13 vs. ny fjellov § 6-2.

Fjellogen § 13 lyder slik:

§ 13. Statsallmenningsgrunn kan til vanleg ikkje avhendast. Allmenningsgrunn som er dyrka eller skal brukast som gardsbruk eller som tilleggsjord til gardsbruk kan likevel avhendast.

I særlege tilfelle kan grunn til byggjetomter avhendast. Føresegna i første stykket er ikkje til hinder for at tomt som er festa bort til bustadhus, vert innløyst etter lov om tomtefeste kapittel VI. Føresegna i § 12 andre stykket andre punktum gjeld tilsvarande.

Hovedregelen i henhold til bestemmelsens første ledd, er at statsallmenningsgrunn ikke kan selges. I de to påfølgende leddene gjøres det imidlertid unntak fra salgsforbudet. For reiselivet, er det mest relevante unntaket i bestemmelsens tredje ledd hvor det er bestemt at "byggjetomter" kan avhendes i "særlege tilfelle". Det er også et spørsmål om det kan være grunnlag for andre unntak fra hovedregelen om salgsforbud enn de som fremgår i annet og tredje ledd.

NHO Reiseliv er kjent med at Statskog SF har praktisert bestemmelsen slik at det har blitt tillatt salg av eiendommer som har vært festet vekk og hvor det drives næringsvirksomhet. NHO Reiseliv skulle gjerne sett at dette unntaket ble ytterligere klargjort og styrket i den nye loven.

I NOU 2018:11 foreslås imidlertid en endring av ordlyden i bestemmelsen om avhending som innebærer en innstramming av muligheten Statskog SF har til å selge. Vi viser til forslag til ny fjellov § 6-2 som lyder:

*§ 6-2 Bortfeste og avhending
Statskog SF kan leige ut (feste bort) grunn i statsallmenningane. Med dei unntak som følger av tredje ledd i denne paragrafen kan grunn i statsallmenningane ikkje avhendast til eige.
Det kan berre avhendast grunn:*

- a) som er dyrka eller skal brukast som gardsbruk eller som tilleggsjord som er arrondert til eit gardsbruk*
- b) i særlege tilfelle til byggetomter for bustadhus*
- c) til innløyasing av slike tomter etter tomtefestelova.*

Forslag til § 6-2 tredje ledd frå mindretal (Utgård, Smistad, Velure)

- Det kan avhendast grunn:*
- a) som er dyrka eller skal brukast som gardsbruk eller som tilleggsjord som er arrondert til eit gardsbruk*
  - b) til byggetomter for bustadhus eller fritidshus*
  - c) til innløyasing av slike tomter etter tomtefestelova*
  - d) når seter der allmenningsretten er fallen bort skal seljast, jf. § 4-11.*

Som det fremgår, har utvalget delt seg i et mindretall og et flertall, der mindretallet ønsker å åpne for salg i en del flere tilfeller enn flertallet. Men allikevel mener NHO Reiseliv at også mindretallets forslag er en innstramming av eksisterende lovverk.

NHO Reiseliv mener det nye forslaget § 6-2 er en innskrenking av eksisterende lovverk som vi vil advare mot. NHO Reiseliv mener at utvalgets mindretall gir gode argumenter for hvorfor salgsmuligheten ikke bør innskrenkes i utredningens punkt 12.2.2.1:

Mindretalet i utvalet, medlemmane Utgård, Smistad og Velure, meiner det er grunn til å opne for at grunneigar kan vurdere om det er riktig å selje framfor å feste bort, og å opne for innløyising av festetomter for fritidsbustadar. Der eksisterande tomter er festa bort, vil det ikkje føre til meir oppstykking om dei same tomtene blir selde. Nye tomter kan ikkje etablerast utan ein brei prosess der fjellstyret vil vere involvert, og der kommunen har styring etter plan- og bygningslova. Eit anna mindretal, Utgård og Smistad, vil også opne for sal av større kraftverk, for å kunne få til frivillige avtalar i slike saker, framfor at oreigning skal vere nødvendig

Ytterligere argumenter for en videre salgsmulighet enn det som fremgår av lovforslaget, er den negative konsekvensen et strengt salgsforbud vil ha for næringslivet i utkantkommuner, særlig der hvor en stor del av arealet er statsallmenning. Å etablere næring på festetomt er langt mindre attraktivt enn på eiet tomt. Dette skyldes blant annet uforutsigbarheten med hensyn til festekontrakten, samt at festekontrakten normalt vurderes som et mindre sikkert panteobjekt enn en eiet eiendom. Et strengt salgsforbud vil således svekke muligheten for etableringer og videreføring av næringsvirksomhet i de berørte kommunene.

NHO Reiseliv vil derfor advare mot et strengere regelverk for avhending. NHO Reiseliv ser heller derfor at den eksisterende § 13 videreføres med en presisering av unntaket for salg til næringsvirksomhet. NHO Reiseliv ber derfor LMD utforme et unntak som åpner for salg knyttet til andre næringer på turistdestinasjoner.

Når det gjelder § 4-11 Seter til eigeendom der allmenningsretten har falle bort, støtter NHO Reiseliv mindretallet i utvalget, Utgård, Smistad og Velure, som vil

føre vidare gjeldande ordning for seter der allmenningsretten har falle bort, og foreslår ei anna formulering av § 4-11 andre ledd. I forslaget frå mindretalet er det §§ 4-9 og 4-10 andre og tredje ledd som skal gjelde tilsvarande, ikkje heile § 4-10. Etter dette alternativet kan ikkje fjellstyret gi løyve til å setra ståande vederlagsfritt i ti år. Mindretalet foreslår i staden at den tidlegare seterbrukaren kan søke Statskog SF om tomt til å ha husa ståande. I tilfelle Statskog SF får delt frå tomt og finn at tomte kan overdragast, står føretaket fritt til om tomte skal festast bort eller seljast til den tidlegare seterbrukaren.

NHO Reiseliv mener mindretallets forslag vil være et godt virkemiddel for å øke tilgangen på tomter og småbruk i distriktene, som igjen kan danne grunnlag for bosetting, næringsvirksomhet og reiseliv.

[Overføring av oppgaver til fjellstyrene](#)

I flere av flertallsinnstillingene foreslås det overføring av rettigheter, oppgaver og verdier til enkelte lokale gårdsbruk og til fjellstyrene. Statskog driver i dag som grunneier skogen og hvor de utvikler blant annet hyttefelt, kraftverk og annen næringsvirksomhet på statens grunn. Flertallsinnstillingen foreslår å overføre slike oppgaver til lokale gårdsbruk og de nye fjellstyrene. NHO Reiseliv er bekymret for effekten dette vil ha på næringslivets mulighet for utvikling i de aktuelle områdene. En overføring av offentlig forvaltning til privat forvaltning kan føre til ulikheter i forvaltningen av de enkelte statsallmenningene, og dermed til ulike konkurransevilkår.

Dersom LMD allikevel velger å følge utvalgets anbefaling, har NHO Reiseliv følgende synspunkter:

NHO Reiseliv støtter forslag til § 3-1 og § 3-1 fra mindretal (Utgård, Jåma, Omma, Smistad, Velure).

NHO Reiseliv mener videre at kommunenes rolle ved oppnevning av fjellstyret bør være som i dag der kommunen oppnevner på fritt grunnlag. Flertallet vil at årsmøtene for de bruksberettigede skal spille inn navn på representanter for disse, og at kommunestyret er bundet av disse innspillene. Dette vil i tilfelle svekke kommunenes rolle, ikke styrke kommunenes rolle.

NHO Reiseliv vil legge til ordene "reiseliv og naturopplevingar" til forslag til § 3-4 tredje ledd slik at denne blir "*Fjellstyret skal legge til rette for friluftsliv for allmenta, reiseliv og naturopplevingar.*"

Med vennlig hilsen

Kristin Krohn Devold
Adm.dir. NHO Reiseliv

Ole Michael Bjørndal
Næringspolitisk fagsjef

